

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Building Risk Culture for Board

24 มีนาคม 2566

ณ ห้องประชุมอาคารศูนย์การเรียนรู้ ชั้น 5 ธนาคารแห่งประเทศไทย

- **Payment Policy & Supervision Direction**
  - ทิศทางการพัฒนาและการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน
- **Payment Behavior Insight**
- **Three Lines of Defense Assessment Result**
- **Values creation and preservation through risk management culture**
- **Q&A**

Payment Policy & Supervision Direction

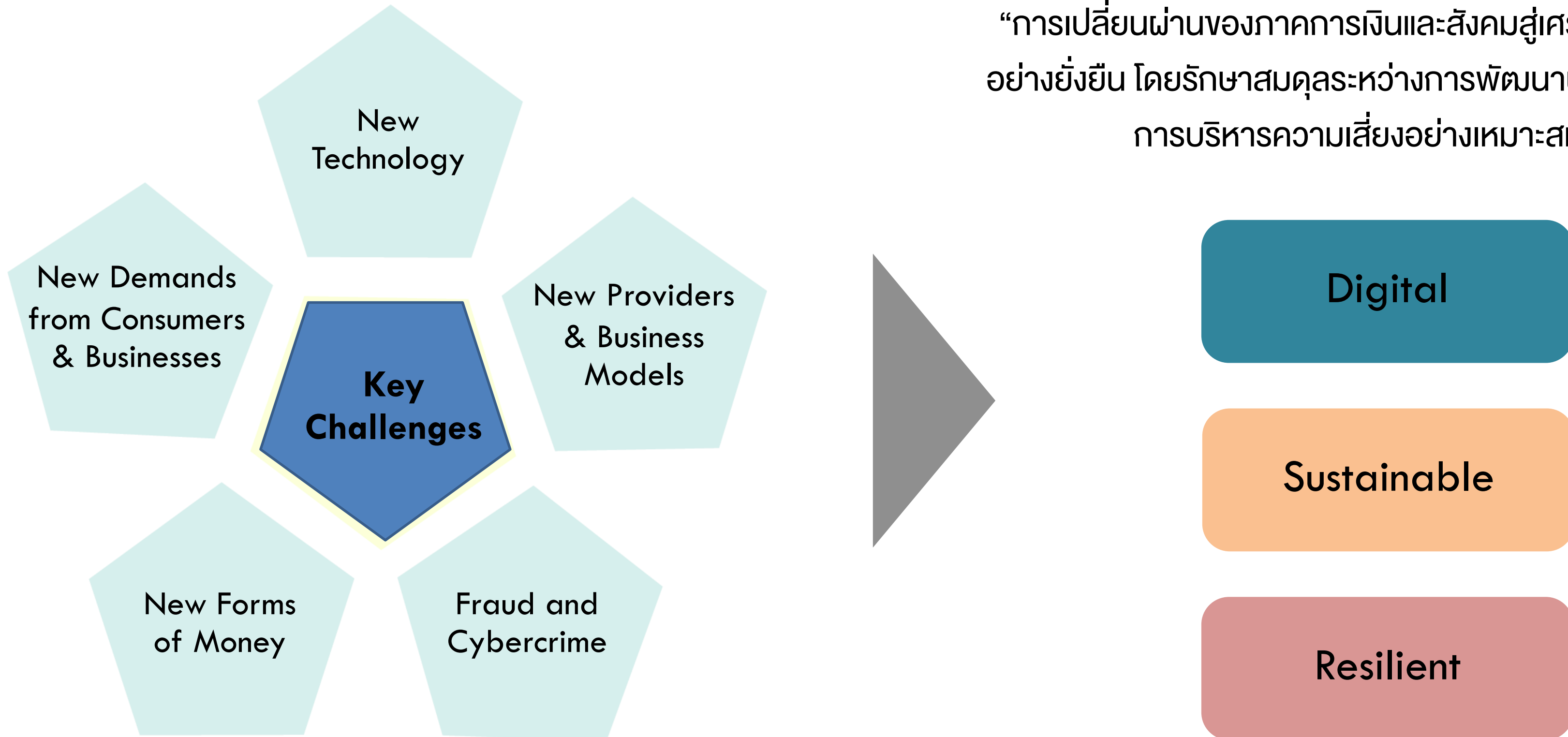
“ทิศทางการพัฒนาและการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน”

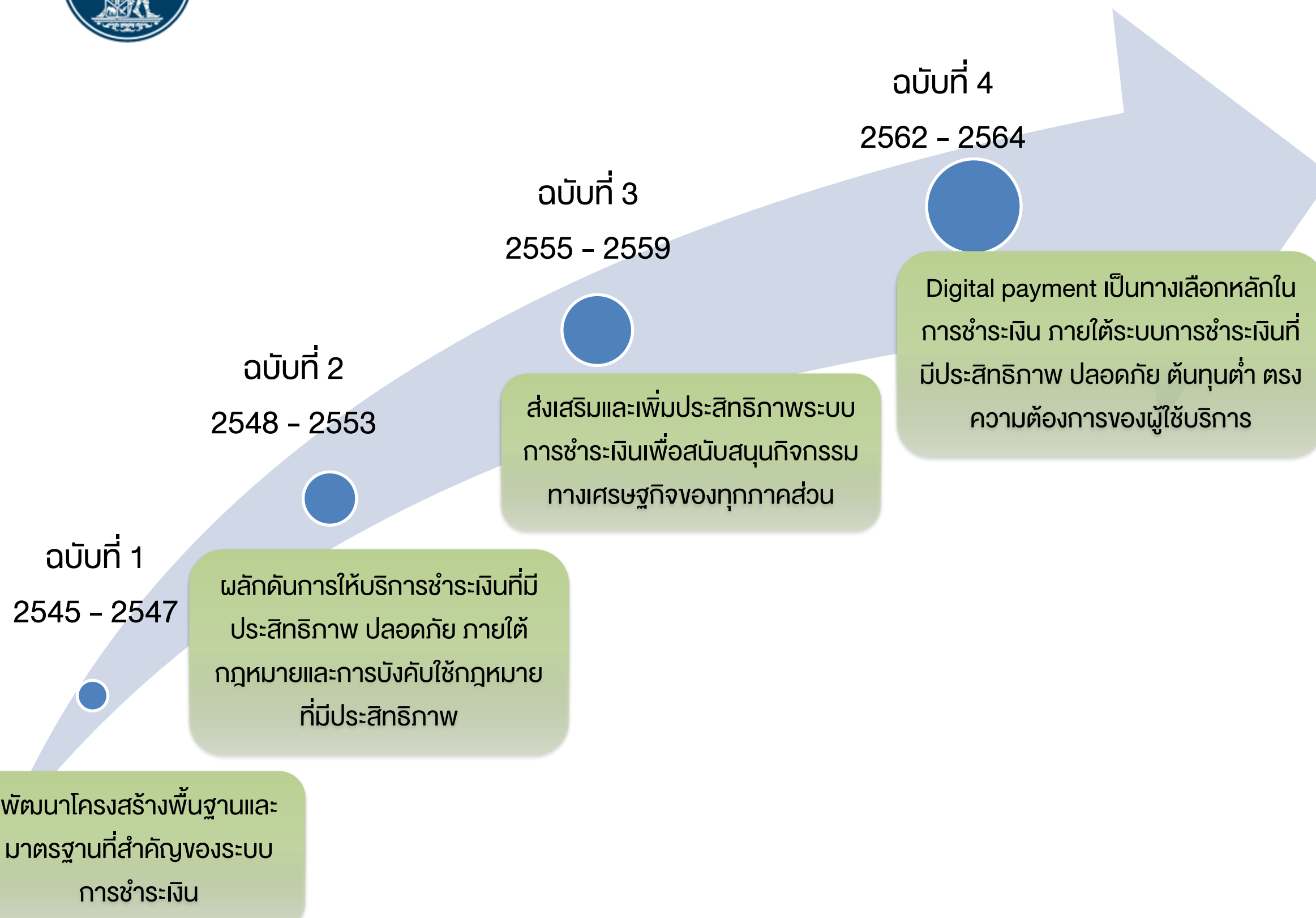
ความท้าทายในโลกยุคดิจิทัล...สู่ New Financial Landscape

“การเปลี่ยนผ่านของภาคการเงินและสังคมสู่เศรษฐกิจดิจิทัลอย่างยั่งยืน โดยรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนานวัตกรรม และการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม”

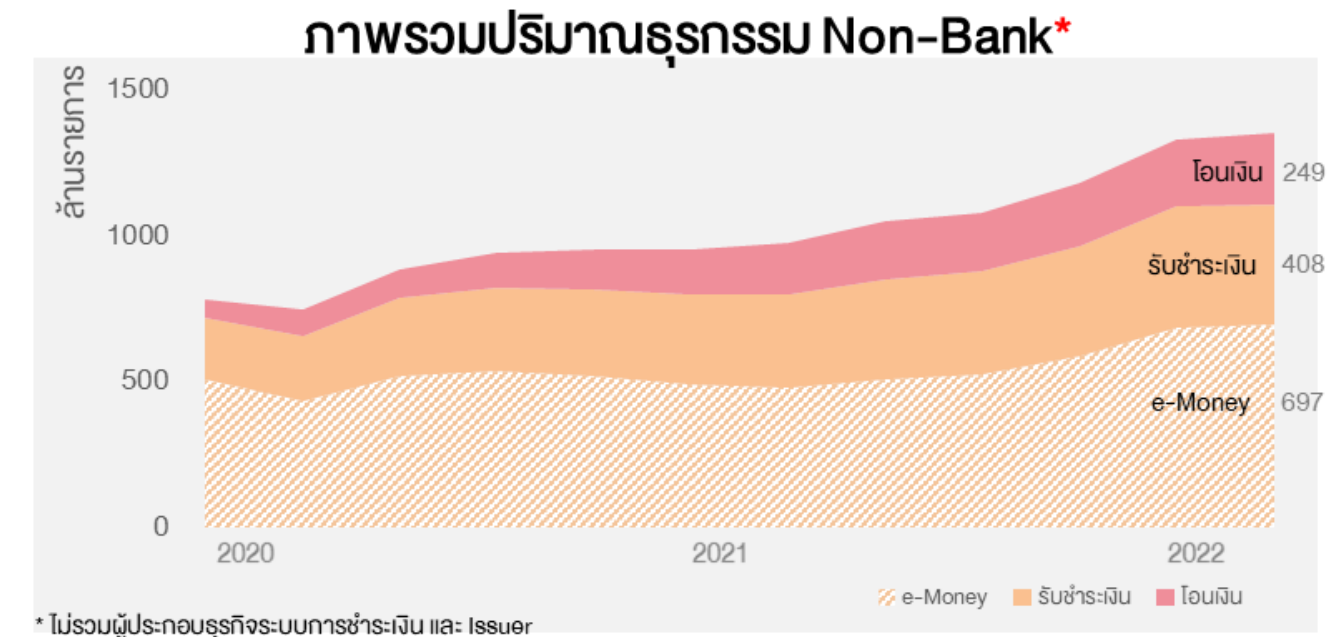

การวางรากฐานระบบการชำระเงิน

- **mobile / internet banking** คิดเป็น 78% ของ digital payment ทั้งหมด
- **mobile banking** เป็น อันดับ 1 ของโลก (Digital 2021 Global Review Report)

ทิศทางการพัฒนาระบบการชำระเงิน ปี 2565 - 2567

VISION: การชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลักที่เข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ยกกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมศักยภาพ และการแข่งขันของไทย พร้อมก้าวสู่สังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง

Openness
การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและข้อมูลด้านการชำระเงินร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมการแข่งขัน

Inclusivity
การส่งเสริมการใช้บริการชำระเงินที่เข้าถึงและเข้าใจ

Resiliency
การกำกับดูแลที่ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ รองรับการเปลี่ยนแปลงและเท่าทันความเสี่ยงยุคดิจิทัล

VISION: การชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลักที่เข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ยกระดับคุณภาพชีวิต

ส่งเสริมศักยภาพ และการแข่งขันของไทย พร้อมก้าวสู่สังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง

Regulation

- Regulatory Impact Assessment (RIA)
- DA Regulation
- Supervisory tools
- Collaboration & Building Capability

Open Infrastructure

- PromptBiz
- ISO 20022
- Governance Structure

Open Data

- Payment Behaviour

Open Competition

- Cross-Border Payment

ด้าน

ตัวชี้วัด

Digital Payment	↑	X2 จาก 312 ครั้ง (ปี 64) เป็น 800 ครั้ง / คน / ปี (ปี 67)
Cash	↓	X2 ของอัตราการเฉลี่ยในปี 2561-2564 (3 ปี)
Cheque	↓	ใช้เช็คกระดาษไม่ถึงร้อยละ 50 ของปัจจุบัน ภายในปี 69 (5 ปี)

Inclusivity

- Digital Payment for Public
- Digital Payment for Government Services
- Literacy

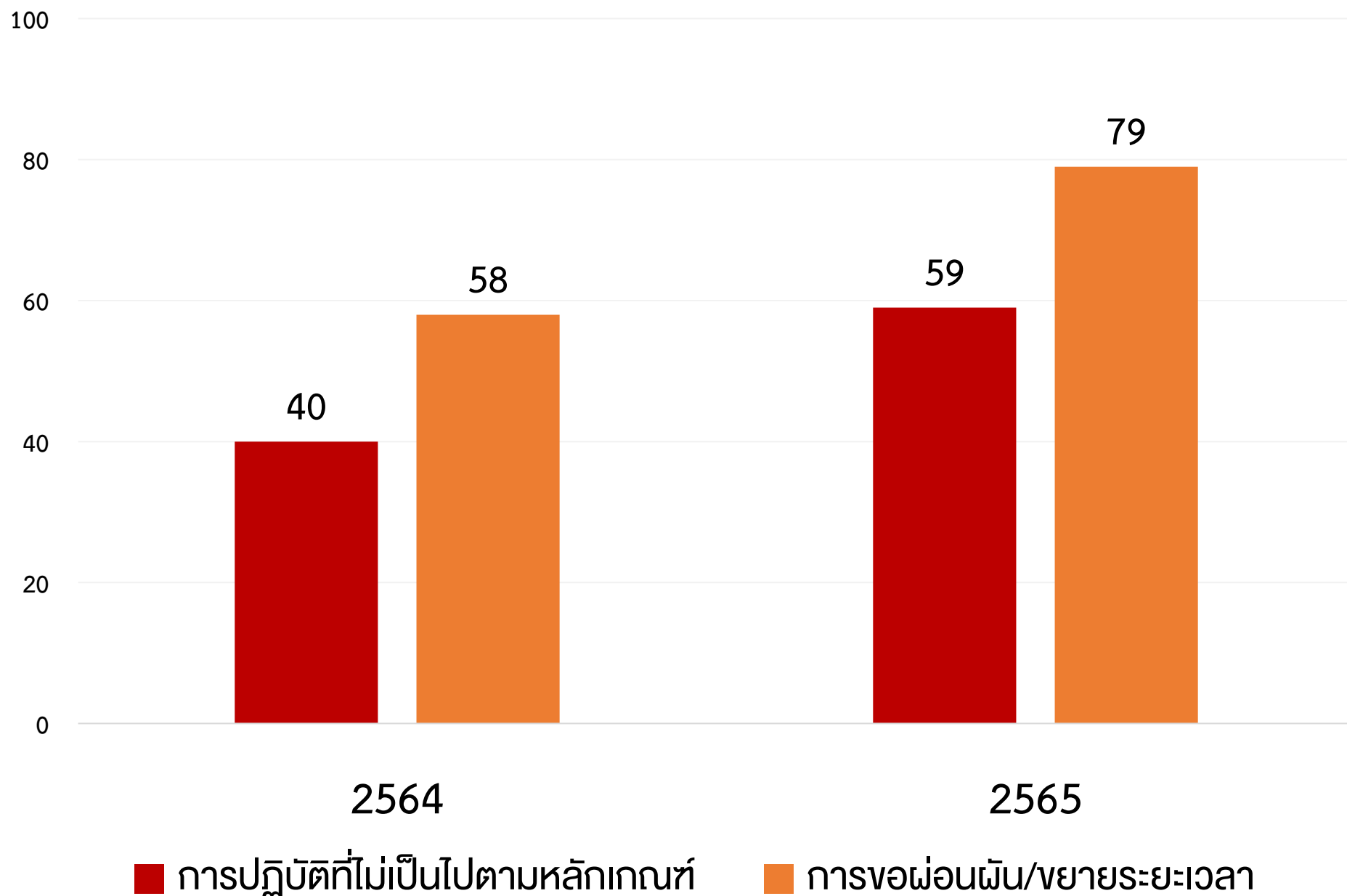
การกำกับดูแลผู้ให้บริการด้านการชำระเงินในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องยืดหยุ่นและสร้างสมดุล
สร้างความเข้มแข็งให้ผู้ประกอบการมี Self Regulated มากขึ้น

พบการปฏิบัติไม่ตามหลักเกณฑ์และการขอผ่อนผันเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

- เกณฑ์ IT Risk เช่น การทำ VA และ PenTest, security standard
- การไม่แจ้งเปลี่ยนแปลงกรรมการ
- ไม่ได้แจ้งการยกเลิกการให้บริการ
- การดำรงยอดเงินคงค้าง (float) ของบริการ e-Money และบริการโอนเงิน
- การตรวจสอบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง (ประจำปี)
- การตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัยของระบบ IT (ประจำปี)
- การขออนุญาตประกอบธุรกิจอื่น (เฉพาะ e-Money)

หน้าเว็บ สรุปเกณฑ์การรายงาน/แจ้ง/ขออนุญาต สำหรับบริการ e-Payment

Link: [สรุปเกณฑ์การรายงาน/แจ้ง/ขออนุญาต สำหรับบริการ e-Payment \(bot.or.th\)](http://bot.or.th)

- พบการปฏิบัติ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ สะท้อนถึงการควบคุมดูแลที่ไม่เพียงพอ
- การดูแลให้องค์กรมีการถ่วงดุลในทางปฏิบัติ
- ให้ความสำคัญกับเรื่อง Risk Management
- ผลักดันให้มีการดำเนินการตามแผนนโยบายและมาตรการ Fraud Protection
- ขอให้ปฏิบัติตามแผนนโยบาย KYM โดยเคร่งครัด

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Payment Behavior Insight

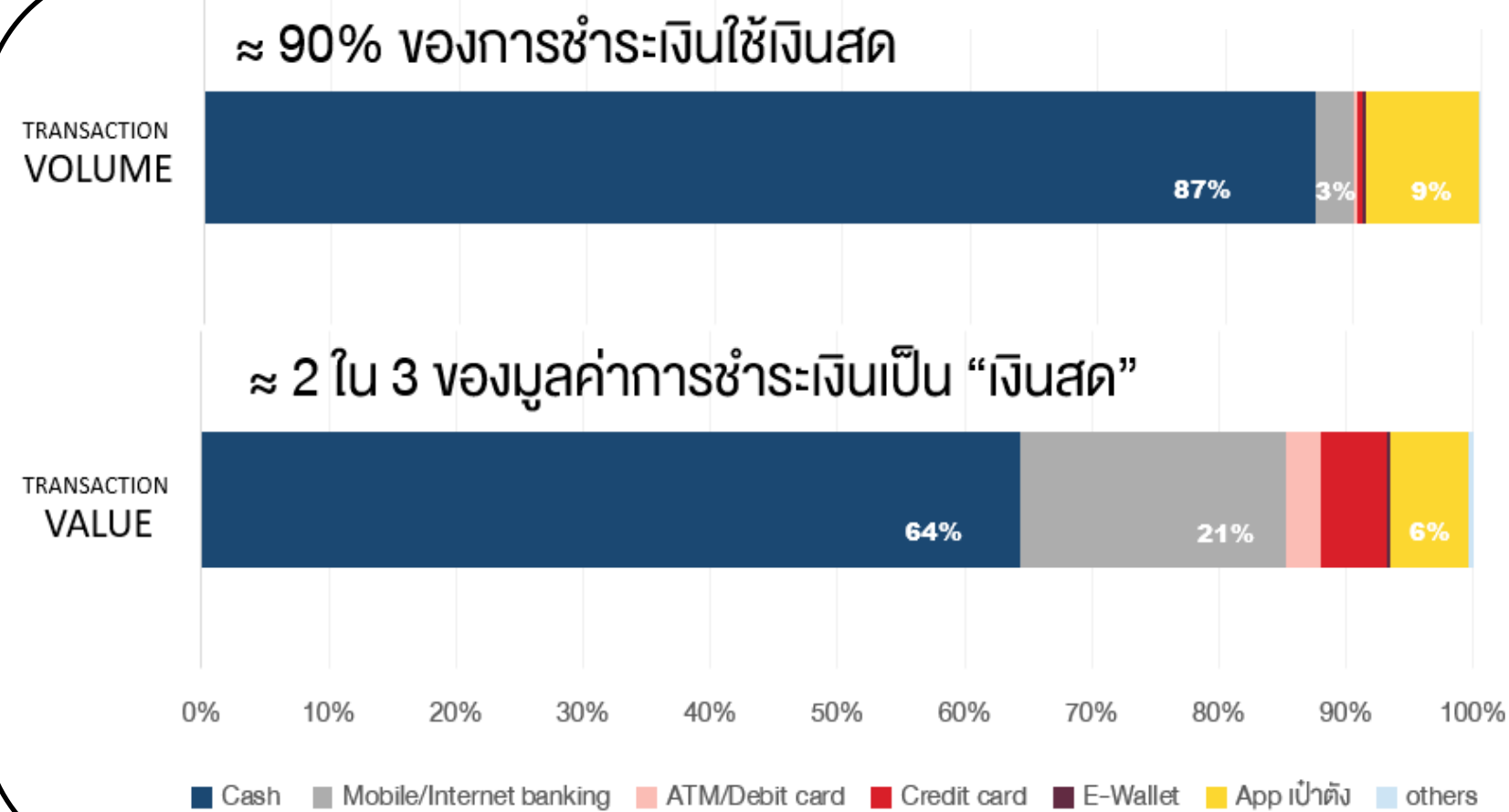
ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

ผลการสำรวจพฤติกรรมการชำระเงิน ของภาคประชาชนและธุรกิจ

ภาพรวมพฤติกรรมกรรมการชำระเงิน

Share of Payment

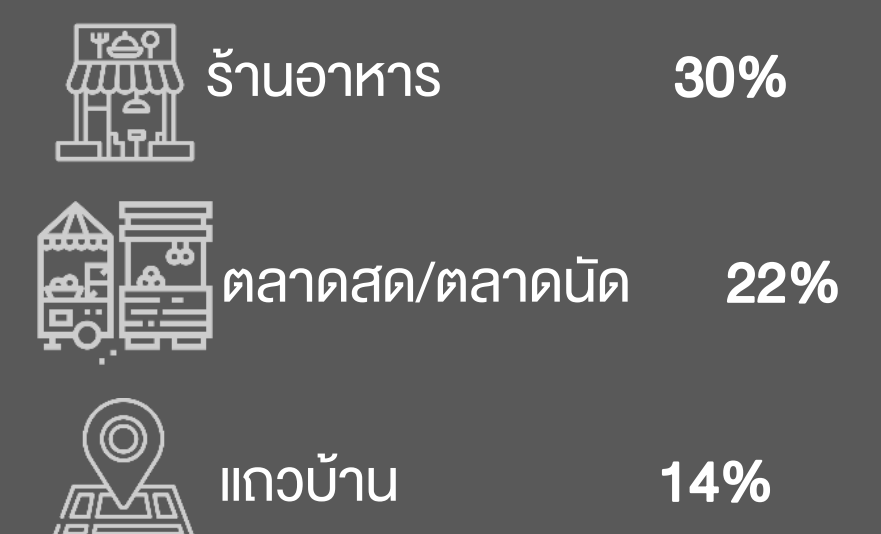
“ ประชาชนส่วนมากใช้เงินสดเป็นสื่อการชำระเงินหลัก
เงินสดยังตอบโจทย์การใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
โดยเฉพาะการซื้ออาหารและเครื่องดื่ม
ที่ร้านอาหารและตลาด ”

Behavior of All Payment

Top 3 Spending Categories

Top 3 Spending Places

92%

มี smartphone
รองรับการใช้ e-Payment

91%

เคยใช้ e-Payment
ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

62%

ใช้ 'เป๋าตัง' ในการร่วมโครงการ
สนับสนุนการใช้จ่ายของรัฐ

“ โครงการภาครัฐ (ที่มี incentive) มีส่วนสำคัญในการช่วยกระตุ้นการใช้ e-Payment ของภาคประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่มีความพร้อมทั้งในเรื่องของอุปกรณ์ที่รองรับ และเคยใช้ e-Payment มาก่อน ”

จุดประสงค์หลักของการใช้ mobile banking

- 62% โอนให้บุคคลอื่น
- 52% ซื้อสินค้าและบริการ online
- 50% ซื้อสินค้าและบริการ ณ จุดขาย

เมื่อโครงการสิ้นสุด

 27%
จะใช้ App เป๋าตังต่อ

 36%
จะใช้ Mobile Banking เพิ่มขึ้น

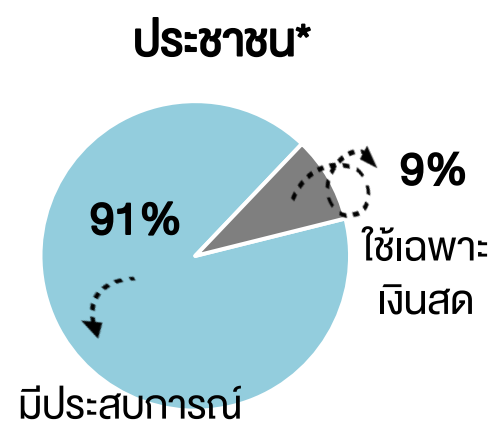
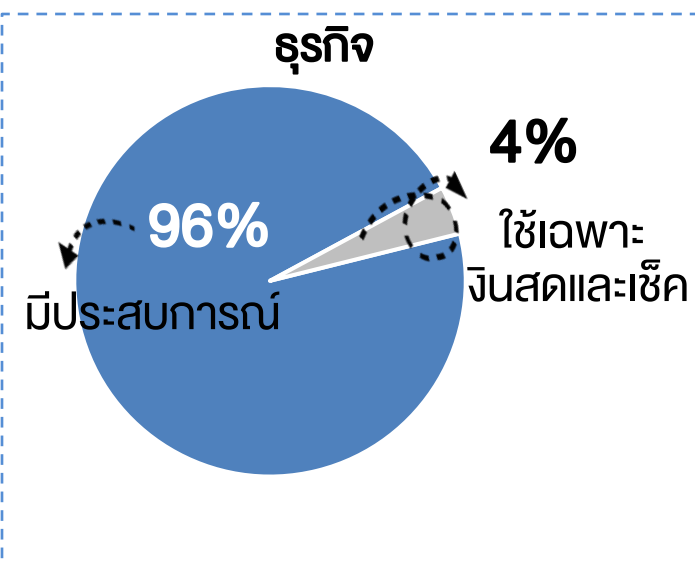
 65%
จะกลับไปใช้เงินสด

7%
สมัครใช้ Mobile Banking ของธนาคารอื่นๆ

สรุปผลสำคัญจากการสำรวจพฤติกรรมการชำระเงิน ของภาคธุรกิจ

ภาคธุรกิจและประชาชนมีประสบการณ์ในการใช้ e-Payment สูง

กลุ่มธุรกิจที่ใช้ e-Payment เป็นหลัก

(e-Payment > 50%)

- สื่อการชำระเงินที่นิยมสูงสุด คือ การใช้จ่ายและรับโอนเงินผ่านบัญชี
- ธุรกิจค้าปลีกคุ้นชินกับการใช้ e-Payment มากที่สุด สัดส่วนเชิงมูลค่าถึง 87% ธุรกิจสุขภาพเป็นกลุ่มที่รับ e-Payment สูงสุด ด้วยสัดส่วนเชิงมูลค่า 82%

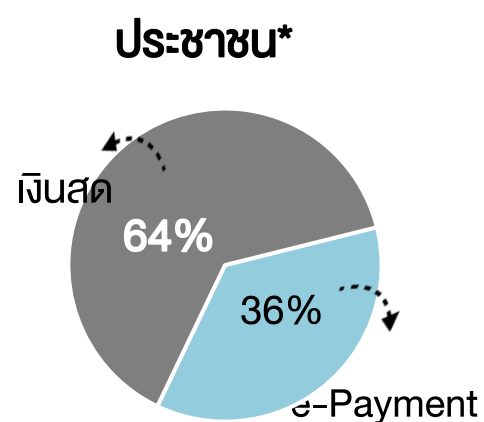
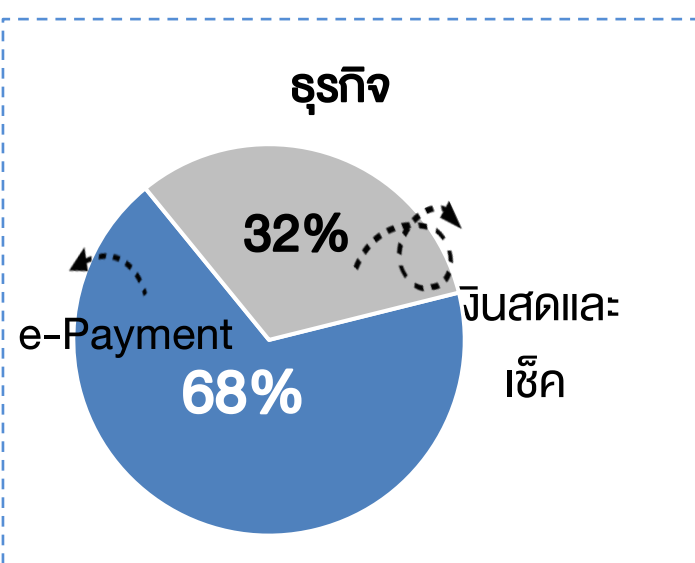
กลุ่มธุรกิจที่ใช้ non e-Payment เป็นหลัก

(e-Payment < 50%)

- ธุรกิจขนาดกลาง ใช้ non e-Payment มากกว่า
- ธุรกิจมากกว่าครึ่งเล็กใช้เช็คได้ไม่ได้อีก เพราะเป็นความต้องการของคู่ค้า และฟังก์ชันของเช็ค
- ธุรกิจ 43% จะเลิกใช้เช็ค ถ้าค่าธรรมเนียมเป็น 70 บาท
- ธุรกิจ 73% จะหาวิธีอื่นในการชำระเงินแทน หากเงินสดมีต้นทุนเพิ่มขึ้น

สัดส่วนการใช้ e-Payment ของภาคธุรกิจสูงกว่าภาคประชาชน

หาใช้จ่าย

ค้าปลีก

รองลงมาเป็น ขนส่ง ค้าส่ง
สุขภาพ การผลิต โรงแรม
ร้านอาหาร และก่อสร้าง

หารับ

สุขภาพ

รองลงมาเป็น ขนส่ง การผลิต
โรงแรมร้านอาหาร ค้าส่ง
ก่อสร้าง และค้าปลีก

หาใช้จ่าย

ก่อสร้าง

รองลงมาเป็น โรงแรมร้านอาหาร
การผลิต สุขภาพ ค้าส่ง การขนส่ง
และค้าปลีก

หารับ

ค้าปลีก

รองลงมาเป็น ก่อสร้าง ค้าส่ง
โรงแรมร้านอาหาร การผลิต
การขนส่ง และสุขภาพ

สรุปนิยามต่อการดำเนินนโยบายการชำระเงิน

ประสิทธิภาพ

ธุรกิจกังวลเกี่ยวกับเสถียรภาพของระบบโอนเงิน จึงต้องดูแลและแก้ไขปัญหาแอปพลิเคชันขัดข้องหรือมีทางเลือก

ความสะดวก

พัฒนาปรับปรุง UX/UI ของแอปพลิเคชันสำหรับธุรกิจให้ใช้งานสะดวกและมีฟังก์ชันการใช้งานที่ต่อเนื่อง

อิทธิพลทางสังคม

ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐลดการใช้เช็คและ กระตุ้นการใช้ government e-wallet

ค่าธรรมเนียม

ปรับโครงสร้างค่าธรรมเนียมการใช้เงินสดและเช็คให้สูงขึ้น

ความเชื่อมั่น

กว่า 50% ของธุรกิจยังกังวลเรื่องการโอนเงินผิดหรือโดนหลอกลวง และกังวลเรื่องภาษี

ความรู้ความเข้าใจ

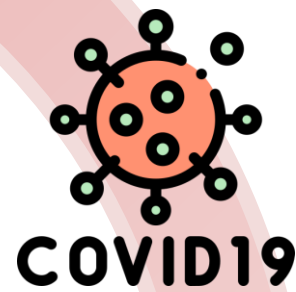
ผลักดันให้ผู้ให้บริการชำระเงินมีการส่งเสริมความรู้แก่พนักงานสาขาให้เป็นด้านหน้าในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการชำระเงิน

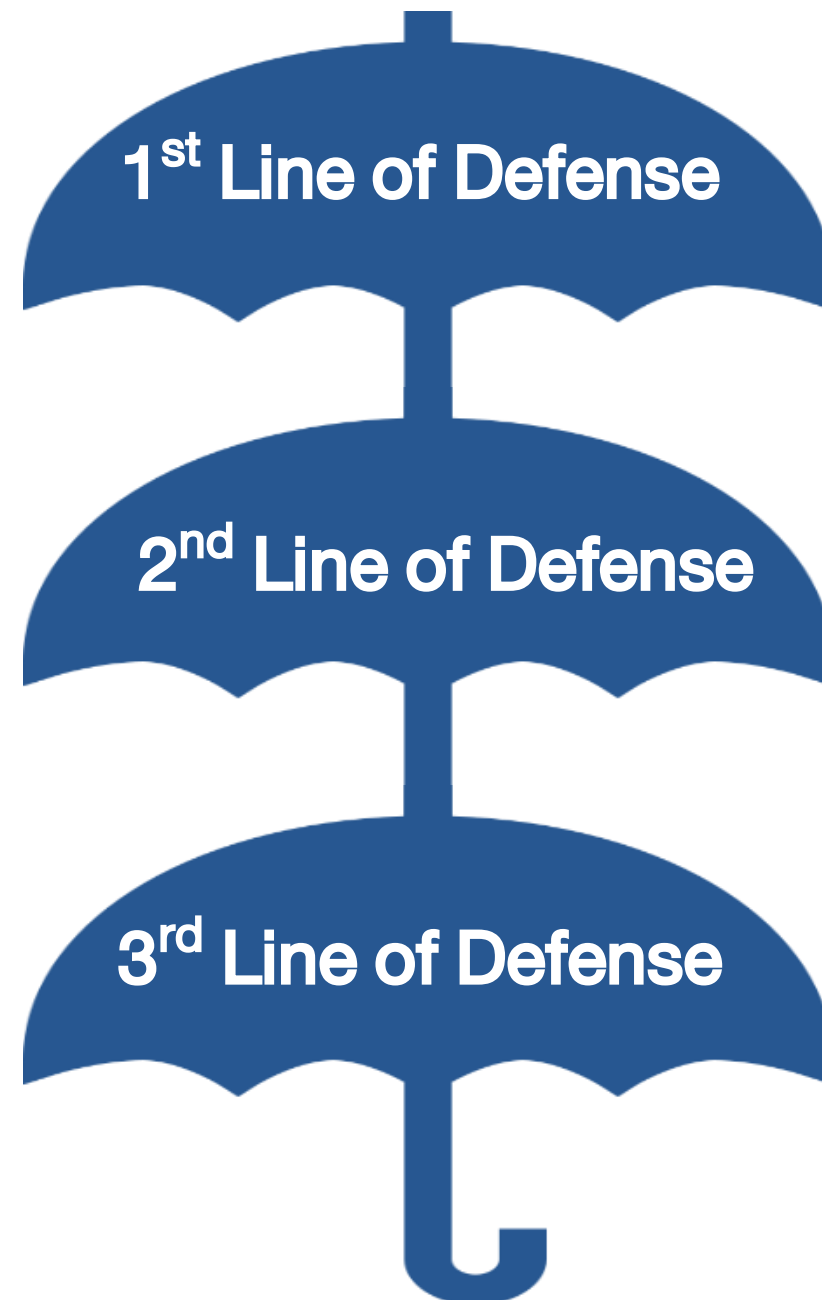

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Three Lines of Defense Assessment Result

*The **risk** becomes more complex and fast-moving*

Identify, assess, control, and monitor risk

Facilitate and perform check and balance

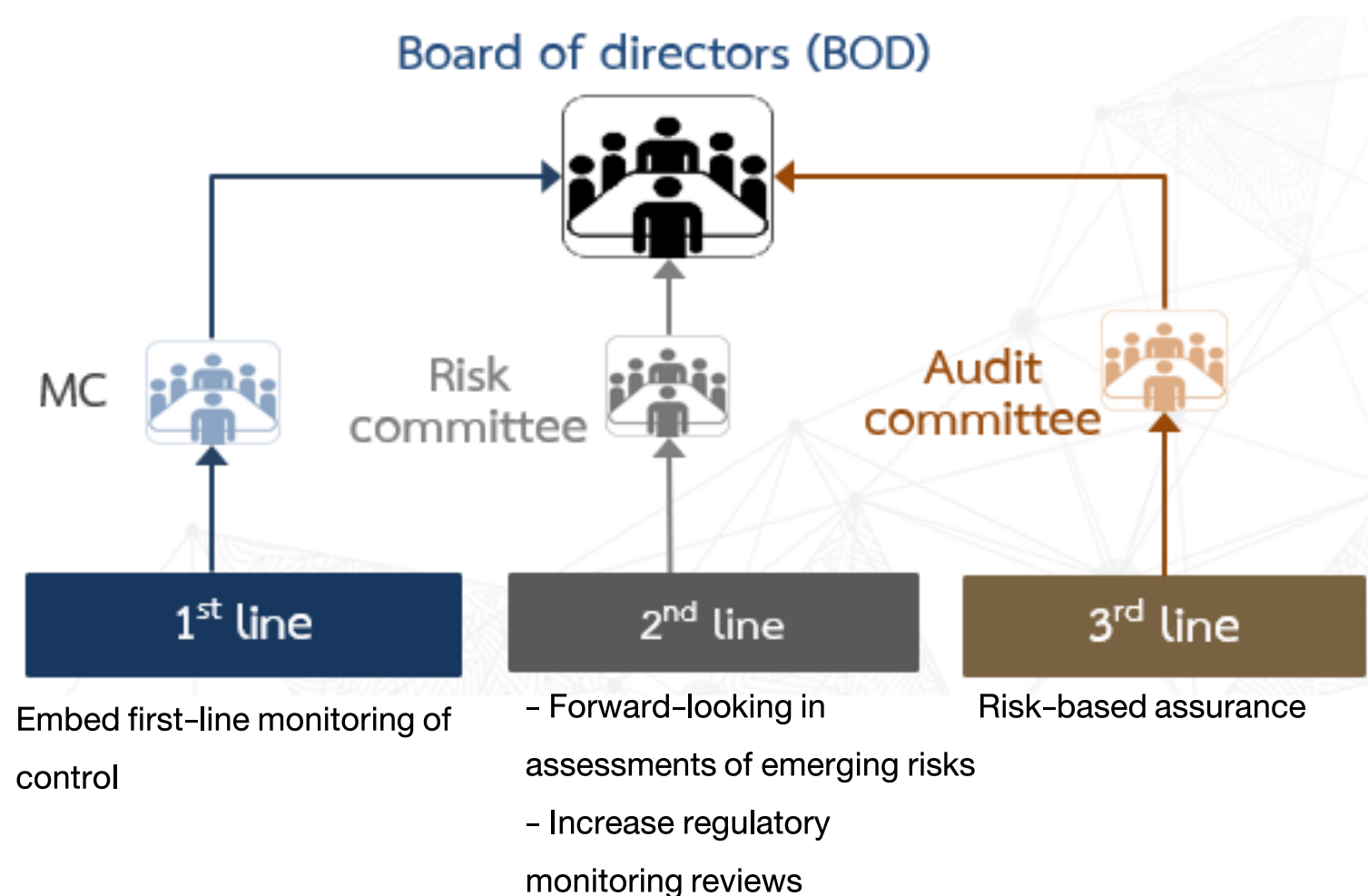
Assess and assure the effectiveness of control

Application of the Three Lines of Defense

- ▶ คณะกรรมการบริษัท มีความรับผิดชอบ (accountability) ในการกำกับดูแลกิจการ การบริหารจัดการความเสี่ยง และกระบวนการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพ ผ่านการวางกรอบนโยบายที่ชัดเจนและเหมาะสมกับธุรกิจ

- ▶ การเข้าถึงข้อมูลระหว่าง 3LOD เพื่อให้การกำกับดูแลความเสี่ยง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการฯ เห็นความเสี่ยง ในภาพรวม และได้ข้อมูลที่สามารถ สนับสนุนการตัดสินใจ

- ▶ มีการกำกับดูแลตามหลัก 3LOD โดยแยก โครงสร้าง 3LOD อย่างชัดเจน เพื่อให้มี การสอบทานอย่างทั่วถึงและมีการ ตรวจสอบอย่างเป็นอิสระ

- ▶ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ หน่วยงาน/Function ในแต่ละ 3LOD ที่ชัดเจน มีกระบวนการ ปฏิบัติงานและเครื่องมือเพียงพอ และทบทวนอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจ e-Payment ทราบ Gap และยกระดับในการกำกับดูแลและการดำเนินงานด้าน 2nd line (Risk Management และ Compliance) และ 3rd line (Internal Audit) สอดคล้องตามหลัก Three Lines of Defense

แนวทางการประเมินผล

ใช้การประเมินตนเองเป็นหลัก และพิจารณาประกอบกับการ ongoing monitoring และการตรวจสอบ on site (บางแห่ง)

ขอบเขต

Risk Management

Compliance

Internal Audit

1 Oversight Function

2 Policy

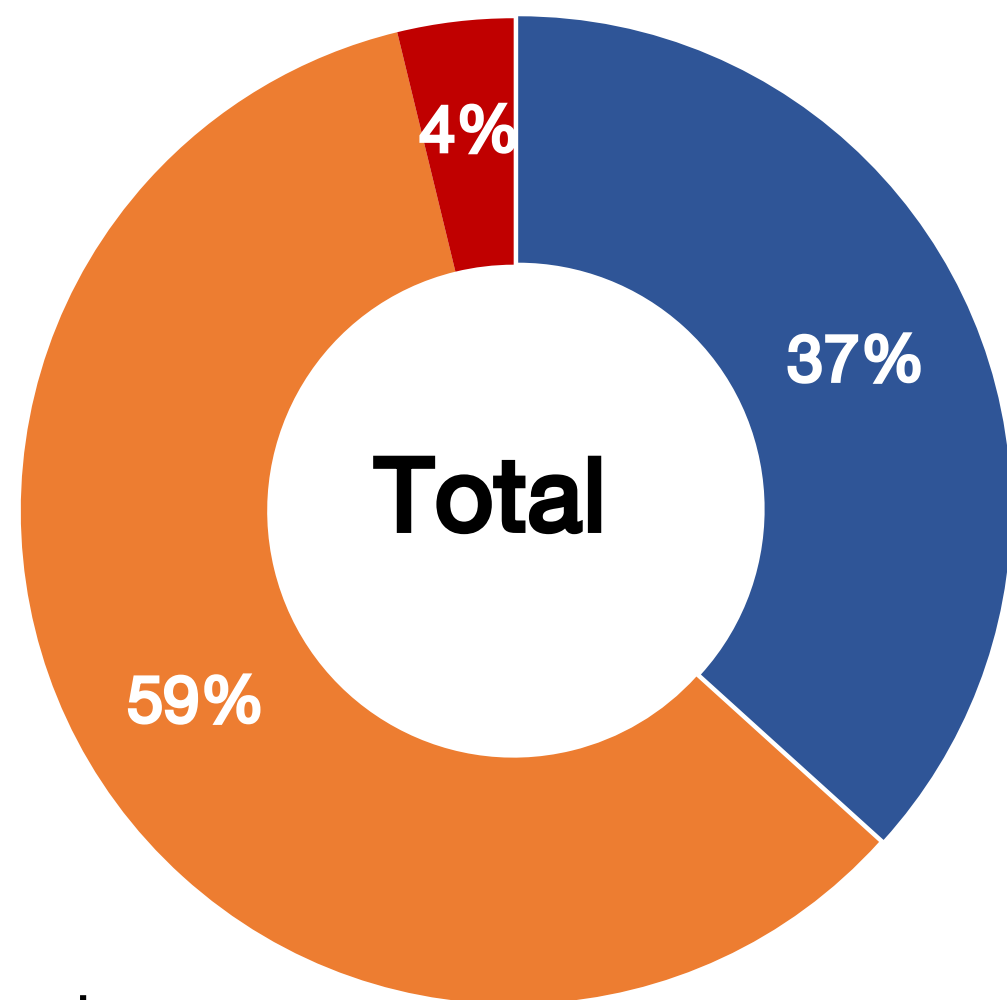
3 Implementation

People / Process / Tools

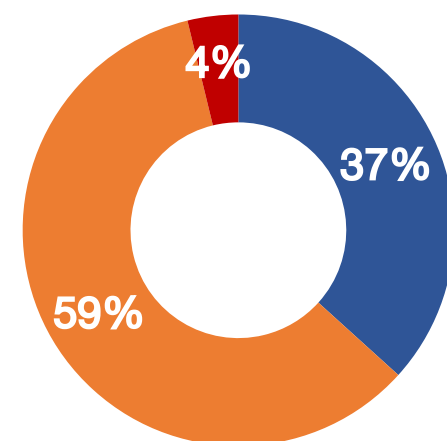
สรุปภาพรวมผลการประเมิน self-assessment

ผู้ประกอบการธุรกิจ e-Payment (79 ราย)

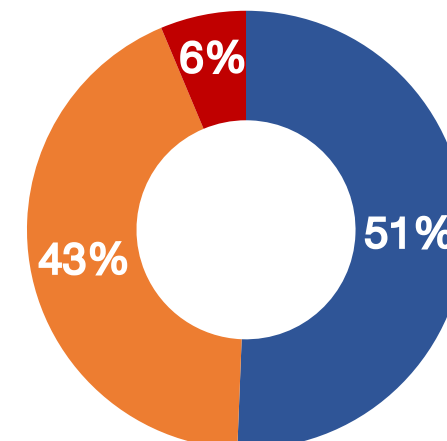

- ดี
- พอใช้
- อ่อน

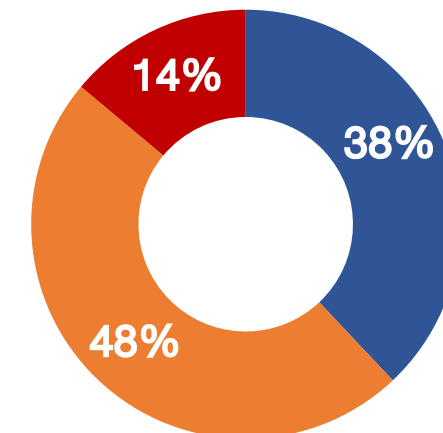
Oversight Function

Policy

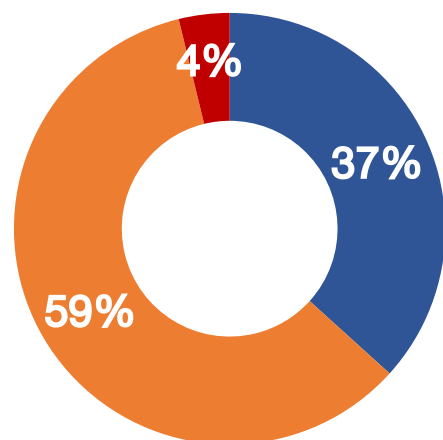
Implementation

Gap ที่พบส่วนใหญ่ คือ ด้านการดำเนินงานตามนโยบายให้เกิดผลในทางปฏิบัติ (implementation) เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลที่เพียงพอตามระดับความเสี่ยง หรือการควบคุมภายในที่ดี

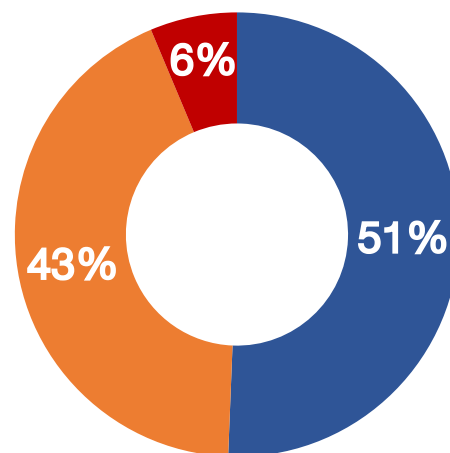

Oversight Function

- ไม่มีคณะกรรมการกำกับดูแล ขึ้นตรงกับ MD/CEO เท่านั้น
- ผู้ประกอบธุรกิจจัดให้มีงานด้านบริหารความเสี่ยง แต่มอบหมายให้ 1st หรือ 1.5 line ดูแล ซึ่งมีข้อสังเกตเรื่องความเพียงพอของการถ่วงดุลและความเป็นอิสระของงานด้าน 2nd line
- บางรายไม่แบ่งการกำกับดูแล หรือไม่มีอิสระในการควบคุมภายใน (Internal Audit)

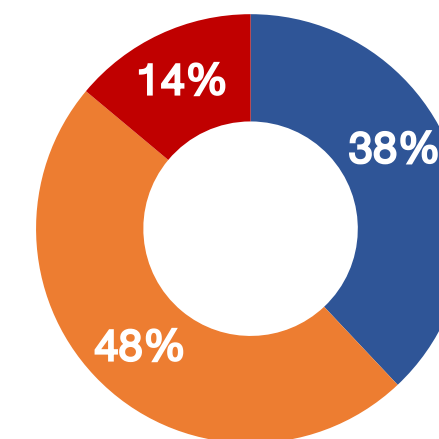
Policy

- นโยบายไม่ครอบคลุมความเสี่ยงที่สำคัญ และไม่มีการทบทวนนโยบายให้เป็นปัจจุบัน
- ไม่มีกรอบแนวทางการตรวจสอบภายใน

Gap จากการประเมิน

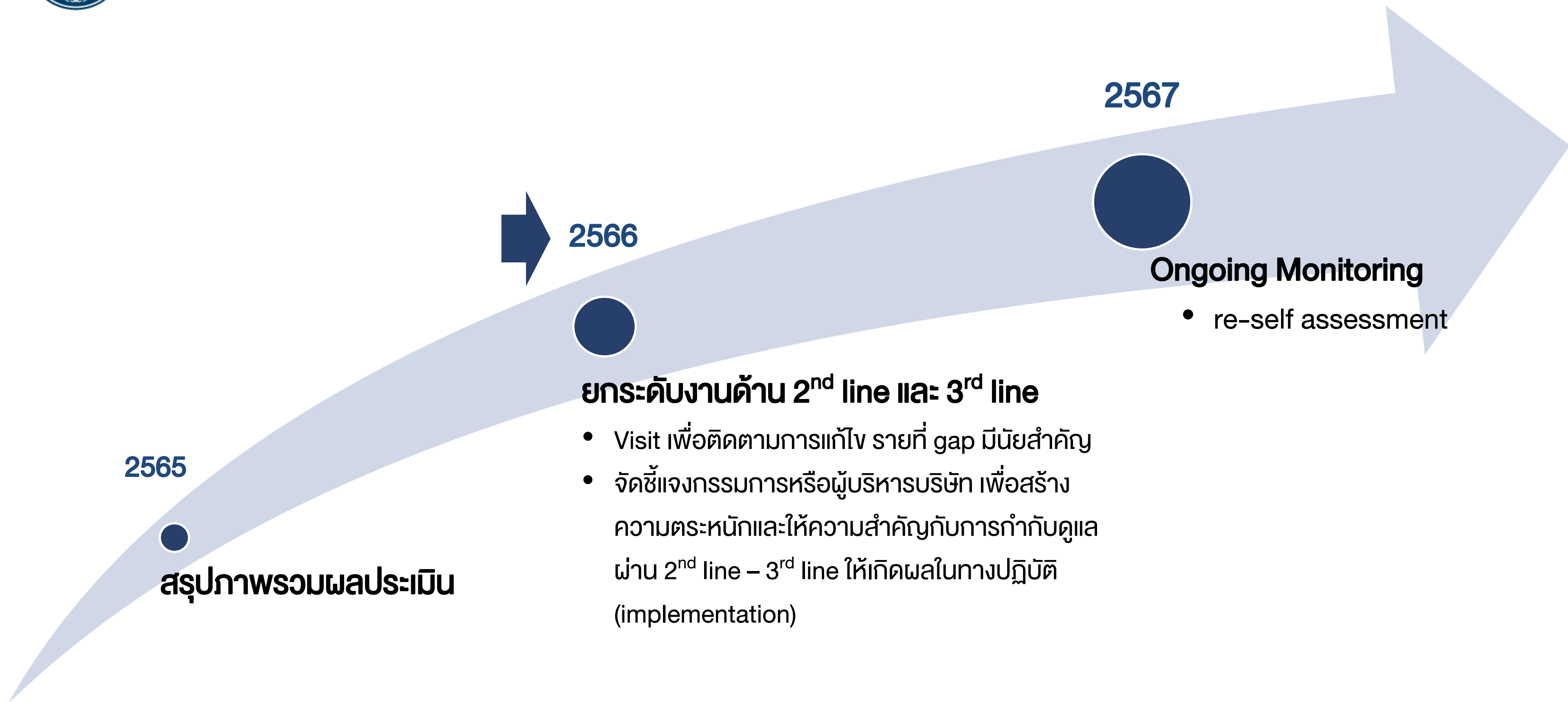
Implementation

- ขาดแคลนบุคลากรด้าน 2nd line
- กระบวนการ/เครื่องมือในการวัดและติดตามความเสี่ยง ไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมในการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเท่าทัน
- ไม่มี audit universe หรือแผนตรวจสอบ

Next step การยกระดับ Three Lines of Defense

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

ขอบคุณทุกท่าน